

**Právní úprava zákonného
pojištění pro pracovní úrazy a
nemoci z povolání - vývoj a
aktuální stav**

Současná právní úprava

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Náhrada škody při pracovním úrazu či nemoci z povolání je upravena v Části jedenácté „Náhrada majetkové a nemajetkové újmy“, Hlavě III „Povinnosti zaměstnavatele k náhradě škody, Dílu 5 „Pracovní úrazy a nemoci z povolání“

- Vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání, ve znění pozdějších předpisů
- Aktuálně provádějí zabezpečení zaměstnanců při PÚ nebo NzP Česká pojišťovna a pojišťovna Kooperativa, a.s., Vienna Insurance Group
- Současný stav je v určitém rozporu s pravidly veřejné podpory

Zákon o úrazovém pojištění

S ohledem na nevyhovující stav byl zpracován zákon č. 266/2006 Sb. o úrazovém pojištění.

System byl koncipován jako

- doplňkový k systému nemocenského a důchodového (a koneckonců i zdravotního) pojištění,
- dávkový s tím, že příslušné dávky by podmínkami i výší odpovídaly náhradám škody upraveným zákoníkem práce,
- veřejnoprávní, obdobně jako systém nemocenského či důchodového pojištění,
- pojištění by prováděl přímo příslušný státní orgán (ČSSZ).

Zákon upravoval i problematiku prevence (výše prostředků na ni měla v kalendářním roce činit 6 % z objemu dávek vyplacených v předchozím kalendářním roce) a rehabilitace.

Účinnost byla neustále odkládána a nakonec byl zrušen zákonem č. 205/2015 Sb.

Návrh řešení Ministerstva financí

Návazně na zrušení zákona o úrazovém pojištění Porada ekonomických ministrů rozhodla:

- upravit stávající systém náhrady škody a pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při PÚ a NzP dosud provozované dvěma soukromými pojišťovny tak, že se stane přístupným pro ostatní soukromé pojišťovny, a to od 1. 1. 2014,
- zavést motivaci zaměstnavatelů k předcházení škodám z PÚ a NzP prostřednictvím malusů a bonusů,
- zřídit fond prevence.

Ministerstvo financí mělo vypracovat zásady nové koncepce pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou PÚ nebo NzP.

Práce na tomto řešení byly ukončeny usnesením vlády č. 221 ze dne 27. března 2013, jímž byl tento úkol zrušen.

Návrh nového řešení - MPSV

Cílem materiálu bylo předložit vládě analytický rozhodovací materiál nelegislativní povahy, který hodnotil možné způsoby zabezpečení zaměstnance při PÚ nebo NzP a navrhl řešení:

- Varianta I - Systém náhrady škody podle zákoníku práce a pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů u soukromých pojišťoven,
- Varianta II – Systém náhrady škody podle zákoníku práce a zákonné pojištění zaměstnavatelů s průběžným financováním,
- Varianta III – Systém sociálních dávek v úrazovém pojištění zaměstnanců jako nového systému sociálního pojištění.

Byla doporučena varianta II. Hlavní změnou je rozšíření o další možné subjekty provádějící pojištění. Navrhované řešení by již bylo v souladu s pravidly veřejné podpory.

Návrh nového řešení - MPSV

Plénium RHSD, které materiál projednalo dne 28. 7. 2014, se přiklonilo, k navrhované variantě II.

Podle subvariant uvedených v materiálu by toto zákonné pojištění zaměstnavatelů prováděly:

- soukromé pojišťovny,
- organizační složka státu (ČSSZ, příp. jiná určená organizační složka státu),
- veřejnoprávní instituce Úrazová pojišťovna nebo
- současné zdravotní pojišťovny.

Pokud jde o organizační stránku systému, nepřiklonilo se plénium RHSD k žádné ze čtyř navrhovaných subvariant s tím, že bude vytvořena odborná komise, která v rámci zvolené varianty II. posoudí otázku vhodnosti jednotlivých organizačních subvariant.

Odborná komise

Odborná komise vybírala z následujících možností:

- Soukromé pojišťovny. Tento model předpokládal, že by mohl být rozšířen počet soukromých pojišťoven provádějících odškodňování pracovních úrazů o další, které projeví zájem a splní podmínky zákona. Tuto variantu zpracovávalo Ministerstvo financí.
- Organizační složka státu. Takovou složkou by mohla být např. ČSSZ, která již v současnosti provádí nemocenské a důchodové pojištění, příp. jiná určená organizační složka státu. Tuto variantu zpracovávalo MPSV. **Tato varianta získala nejvíce preferencí.**
- Veřejnoprávní instituce Úrazová pojišťovna. Tento model předpokládá zřídit zákonem Úrazovou pojišťovnu jako novou samostatnou veřejnoprávní právnickou osobu. Jednalo by se o specializovanou instituci provádějící pouze zákonné pojištění zaměstnavatelů za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tuto variantu zpracovávala Rada vlády pro BOZP.
- Současné zdravotní pojišťovny. V rámci připomínkového řízení k materiálu pro RHSD deklarovaly zdravotní pojišťovny připravenost k provádění agendy a uváděly řadu synergií na podporu takového řešení. Tuto variantu zpracovávalo Ministerstvo zdravotnictví.

Následné rozhodování

Vzhledem k tomu, že nedošlo k jednoznačné shodě ani na úrovni RHSD ani Koaliční rady, byla na MPSV zpracována RIA.

MPSV na základě poznatků z odborné komise a z názorů oslovených subjektů v RIA provedlo bodové ohodnocení jednotlivých variant.

Výběr byl zúžen na varianty A a B. Následně byla vybrána varianta B.

Hodnotící kritéria	A Soukromé pojišťovny	B ČSSZ	C Pracovní úrazová pojišťovna	D Zdravotní pojišťovny
Finanční náročnost	5	5	3	2
Hodnocení poškození zdraví	3	4	3	4
Míra rizika při změně systému	4	3	2	2
Nastavení kontroly systému	2	5	4	3
Postavení zaměstnance v systému	3	4	5	3
Postavení zaměstnavatele v systému	5	4	3	2
Zajištění prevence a rehabilitace	3	3	5	4
Celkem bodů	25	28	25	20

Základní principy systému

Obecná charakteristika systému

- komplementární systém zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu,
- systém je veřejnoprávního charakteru,
- povinná účast v systému přímo ze zákona,
- provozování systému prostřednictvím ČSSZ/OSSZ,
- pojištěn je zaměstnavatel,
- zaměstnavatel bude povinen přihlásit se k pojištění odpovědnosti zaměstnavatele a platit pojistné, pokud zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance, na kterého se vztahuje ochrana podle zákoníku práce,
- zachovává se objektivní odpovědnost zaměstnavatele za škodu a současný systém náhrady škody v rozsahu upraveném zákoníkem práce a dalšími právními předpisy

Základní principy systému

Obecná charakteristika systému

- náhradu škody je povinen poskytovat zaměstnancům zaměstnavatel,
- OSSZ po posouzení žádosti o refundaci refunduje zaměstnavatelům vyplacené náhrady škody,
- zaměstnavatel bude mít možnost požádat příslušnou OSSZ, aby vypočítala a vyplatila náhradu škody přímo poškozenému zaměstnanci,
- průběžný způsob financování,
- OSSZ/ČSSZ bude spravovat pojistné na pojištění odpovědnosti zaměstnavatele a provádět kontrolu plnění povinností ze strany zaměstnavatelů.

Projednávání ve vládě

V rámci vnějšího připomínkového řízení MPSV obdrželo k návrhu řadu zásadních připomínek. Jednalo se zejména o otázky:

- charakteru pojištění (veřejnoprávní/soukromoprávní),
- volby nositele pojištění,
- procesních postupů.

Tento návrh posoudila také LRV:

- v únoru 2017 byly na jednání LRV uplatněné stejné zásadní připomínky. Jednání proto bylo přerušeno a bylo MPSV uloženo, aby návrh upravilo.
- v říjnu 2017 opět LRV posoudila návrh upravený podle připomínek z února a přesto doporučila vládě návrh neschválit.

Doporučením LRV legislativní proces k tomuto věcnému záměru skončil, neboť vláda formálně žádné stanovisko nepřijala.

Děkuji vám za pozornost.